

ԳԻՏԱՎԱՍՍԱՅԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ



Հ. Կ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԲԱՄԲԱԿԵՆՈՒ ՀՈՂԻ
ՆԱԽԱՅԱՆՔԱՅԻՆ
ՄՇԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ



ՀԱՅԴԵՏՅՈՒՆ

КНИГА ДОЛЖНА БЫТЬ
ВОЗВРАЩЕНА НЕ ПОЗЖЕ
УКАЗАННОГО ЗДЕСЬ СРОКА

631.4:633.51	10988
Г-95	Грррррррррррр, 3.4.
Список литературы	
... 501.	

Зем. 32

633.51:631.51

Գ-95

Հ. Կ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
(Դյուռ. գիտ. քեկնածու)

ԱՏՈՒԳՎԱՄ Է 1961

ԲԱՄԲԱԿԵՆՈՒ ՀՈՂԻ
ՆԱԽԱՑԱՆՔԱՅԻՆ
ՄՇԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ



ՀԱՅԳԵՏՀՐԱՏ
ԵՐԵՎԱՆ 1947

17693
A II

10988

Г. К. ГРИГОРЯН

ПРЕДПОСЕВНАЯ ОБРАБОТКА
ПОЧВЫ ПОД ХЛОПЧАТНИК

(На армянском языке)

Армгиз, Ереван, 1947

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Գյուլատնտեսական կուլտուրաների բերքատվության բարձրացման գործում խոշոր նշանակություն ունեն բարձր որակով և ժամանակին կատարվող նախադասքային աշխատանքները: Նախադասքային ճիշտ մշակությամբ է պայմանավորված նաև հետագա մշակման աշխատանքների բնույթը, որակը և էֆեկտը:

Նախադասքային աշխատանքների կատարման ժամանակը և որակը նույնպես կարևոր նշանակություն ունեն հողի լավագույն վիճակ ստեղծելու և այն պահպանելու համար:

Բացի խոտաղաշտային ցանքաշրջանառությունների կիրառումից հողի լավագույն վիճակ ստեղծելու և այդ վիճակը երկարատև պահելու համար անհրաժեշտ է կիրառել նաև հողի աշնանային և գարնանային մշակման սխեմաները:

Հողի մշակման ցրտահերկի սխեմամ չկիրառելու դեպքում գարնանը կատարվող նախադասքային մշակությունը միշտ տալիս է ցածր էֆեկտ: Հողի մշակման ցրտահերկի սխեմայի բացակայությունը ագրոտեխնիկական կոմպլեքսի ամենակարևոր օղակներից մեկի խախտումն է:

Հողի մշակման նախադասքային սխեմամ կիրառելիս հողակլիմայական տարբեր պայմաններում պետք է ունենալ տարբեր մոտեցում՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր վայրի հողի վիճակն ու առանձնահատկությունները, մոլախոտերով նրա վարակվածության աստիճանը, նախորդները և այլն:

Այդ կապակցությամբ, Միջին Ասիայի և Անդրկովկասի գիտահետազոտական հիմնարկները վերջին տարիները զբաղվում են հողի նախադասքային մշակության ձևերի ուսումնասիրության հարցերով: Տեխնիկական կուլտուրաների հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտի ագրոտեխնիկայի բաժինը 1940 թվից սկսած

նույնպէս ուսումնասիրում է այդ հարցը՝ Արարատյան դաշտավայրի պայմաններում:

1941-ի և 1942 թ. թ. աշնանը վարը կատարվել է նախադու-թանիկ ունեցող գոթանով: Փորձը դրվել է էջմիածնում գորշ-շագանակադույն հողային տիպի վրա:

Հաջորդ տարվա գարնանը այդ ֆոնի վրա փորձարկվել են հետևյալ վարիանտները.

1. Քարշակում (զվեզդյովկա),
2. Փոցխում (ղիզգազով),
3. Փխրեցում կուլտիվատորով 10—12 սմ խորությամբ և փոցխում.

4. Զիզելացում և փոցխում.

5. Կրկնավար և փոցխում.

6. Կրկնավար, չիզելացում և փոցխում:

Փորձը դրվել է 4 կրկնողությամբ: Միջշարքային տարածու-թյունը եղել է 70 սմ, իսկ միջբնայինը՝ 20 սմ, յուրաքանչյուր բնում թողնվել է մեկական բույս:

Աշնանավարը կատարվել է նոյեմբերի 20-ին 23—25 սմ խորությամբ, քարշակումը՝ 12/IV, կրկնավարը՝ 30/IV, չիզելա-ցումը՝ 3/V և ցանքը՝ 5/V-ին:

Մինչև բերքահավաքը բամբակենուն տրվել է 7 ջուր և 5 քաղ-հան, կուլտիվացիա:

Բացի բերքատուլության հաշվառումից, վեգետացիայի ընթաց-քում ուսումնասիրվել է նաև հողի նախացանքային մշակութային տարբեր ձևերի ազդեցությունը նրա ստորակտուրայի և սննդանյու-թների կուտակման վրա:

1. ՀՈՂԻ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅԱՆ ԴԻՆԱՄԻԿԱՆ

Հողի խոնավության գինամիկայի ուսումնասիրությունը վեգե-տացիայի ընթացքում կատարվել է կոկոնակալման և ծաղկման ֆազաներում՝ յուրաքանչյուր անգամ վեգետացիոն ջրից առաջ և հետո: Նմուշներ վերցվել են հողի 0—20 սմ և 20—40 սմ շերտե-րից: Ստացված տվյալները բերվում են 1-ին աղյուսակում:

Վարիանտ- ներ	Շերտի խո- նությունը սմ.	Խոնակավման ֆազում		Ծաղկման ֆազում	
		Ջրելուց առաջ 19/VI	Ջրելուց հետո 24/VI	Ջրելուց առաջ 18/VII	Ջրելուց հետո 23/VII
Բարձակում	0—20	15,5	16,6	9,0	18,4
	20—40	18,5	19,6	12,0	18,4
Զիզեկացում և փոցիում	0—20	13,8	16,1	10,8	18,2
	20—40	18,5	19,9	12,5	18,5
Կրկնավար և փոցիում	0—20	13,9	16,1	8,5	19,2
	20—40	17,4	18,3	11,6	18,9

Ամառվա տաք և շոր եղանակներին, բարձր ջերմության ազդեցության տակ, հողի խոնավությունը, ինչպես ցույց է տրված աղյուսակում, ջրելու նախօրյակին հասնում է մինիմումի և զգալի չափով բարձրանում է ջրելուց հետո:

0—20 սմ շերտի խոնավությունը 20—40 սմ շերտի խոնավությունից անհամեմատ ցածր է, դա բացատրվում է ջրի ուժեղ գոլորշիացմամբ հողի վերին շերտից, հատկապես հուլիս և օգոստոս ամիսներին:

Կրկնավարի դեպքում, ինչպես հողի առանձին շերտերում, աչպես էլ ամբողջ 0—40 սմ շերտում, խոնավությունը 1—20%-ով ցածր է համեմատած բարձակով մշակված հողամասի խոնավության հետ: Դա բացատրվում է նրանով, որ կրկնավարելիս հողն ավելի խոր է մշակվում, հետևապես մեծանում է նրա գոլորշիացնող մակերեսը:

Հողի խոնավության տարբերությունը վեգետացիայի ընթացքում կատարվող ոռոգումների շնորհիվ հարթվում է: Նույն խնդրի ուսումնասիրությամբ զբաղվել են՝ Միջին Ասիայի և Ադրբեջանի բամբակագործական գիտա-հետազոտական հիմնարկները: Այդ ուսումնասիրությունների արդյունքները համընկնում են մեր

ռառմանասիրությունների արդյունքներին: №2 աղյուսակում բերում ենք Ղազախստանի փորձնական կայանի տվյալները, որոնք ստացվել են 1939 թ.:

Հողի խոնավությունը $0/0/9$ -ով

Աղյուսակ 2

Վ ա Ր Ի ա ն տ	Շերտի խորությունը սմ.		
	0—10	10—20	20—100
Աշնան վար 25 սմ և փսրեցում է կտրիքաառարով	16,6	17,8	18,1
Աշնան վար 25 սմ. և երկու վար դարնանք	11,1	17,7	18,0

Կրկնավարի դեպքում խոնավության կորուստը մեծ նշանակություն կարող է ունենալ լեռնային և նախալեռնային անջրդի պայմաններում, իսկ ոռոգվող շրջաններում, որտեղ մշակվում է բամբակենին, այդ հանգամանքը վճռական նշանակություն ունենալ չի կարող:

2. ՀՈՂԻ ԱԳՐԵԳԱՏ ԿԱԶՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բամբակենու ծլման և հասունացման ֆազերում հողի ագրեգատ կազմության որոշման նպատակով նմուշներ վերցվել են 0—40 սմ խորությունից:

№ 3 աղյուսակում դետեղված են հողի ագրեգատ կազմության որոշման երկու տարվա տվյալները:

Վարչական	Շերտի խորու- թիւնը սմ.	Ֆրակցիաների մեծութիւնը մմ.				Կաշուն ստորուկտու- րային հա- տիկները գումարը 0/0-ով
		5—3	3—1	1—0,25	<0,25	
Քարշակում	0—40	0,53	6,25	30,11	63,14	36,89
Զրկելացում	0—40	1,52	6,48	30,67	61,33	38,67
Կրկնավար	0—40	0,41	5,93	30,67	62,99	37,01

Աշնանավարի դարնանային նախացանքային մշակության տարբեր եղանակները հողի ագրեգատ կազմութիւնն վրա զգալի ազդեցություն չեն թողնում:

Մեխանիկական ներգործումների հաճախակի կրկնությունը, ինչպես հայտնի է գրականութունից, առաջ է բերում հողի ստրուկտուրայի քայքայում (փոշիացում):

Մեր ուսումնասիրություններից պարզվում է, որ դարնանը հողի հասուն ժամանակ (քեշին) կրկնավար շատացած դաշտի համեմատությամբ մեկ անգամ կրկնավար կատարված դաշտում հողի ստրուկտուրային վիճակը առանձին տարբերություն չի տալիս, իսկ երբ դարնանը կրկնավարը կատարվում է մի քանի անգամ՝ հողն ավելի շատ է փոշիանում, առանձնապես, երբ այդ աշխատանքը կատարվում է հողի համեմատաբար չոր վիճակում:

Հաճախակի կրկնավարը, բացի հողի փոշիացում առաջացնելուց, պնդացնում է նաև նրա ենթավարելաշերտը, որը բացասական ազդեցություն է թողնում բամբակենու աճման ու զարգացման վրա:

3. ՆԻՏՐՍՏՆԵՐԻ ԴԻՆԱՄԻԿԱՆ

Արարատյան դաշտավայրի հողա-կլիմայական պայմաններում նիտրատները կազմում են բամբակենու ազոտային սննդի

պլանավոր աղբյուրը, մանավանդ, որ հողում եղած ամիսակը արագորեն վերածվում է նիտրատների: Նիտրատների դինամիկայի ուսումնասիրություն մենք կատարել ենք բամբակենու ծլման, կոկոնակալման և հասունացման ֆազերում, հողի նմուշները վերցրել ենք 0—20 սմ և 20—40 սմ խորությունք:

Ստացված տվյալները ղեկավարված են № 4 աղյուսակում:

Նիտրատների քանակը բացարձակ չոր հողում միլիգրամներով.

Աղյուսակ 4

Վարիանտ	Շերտի խորությունը սմ.	1941 թ.			1942 թ.		
		16 V	7 VII	26 IX	19 IV	18 VII	3 X
Քարշակում	0—20	48,1	41,2	51,5	25,6	28,1	6,6
	20—40	33,1	39,1	19,4	23,1	28,1	6,7
Զիզելացում և փոցխում	0—20	51,1	57,8	—	31,4	44,1	6,8
	20—40	46,5	28,3	53,9	25,8	31,1	6,6
Կրկնավար չիզելացում և փոցխում	0—20	57,8	65,6	70,9	30,1	38,5	7,0
	20—40	46,6	50,7	64,7	27,6	40,2	7,0

1941 թվի տվյալներով հողում նիտրատների մաքսիմում քանակությունը նկատվում է բամբակենու հասունացման ժամանակ, իսկ 1942 թ. ծաղկման ֆազում: Նիտրատների միխիմում քանակությունը 1941 թ. նկատվել է գարնանը, այնինչ 1942 թ. ալդ տեղի է ունեցել բամբակենու հասունացման ժամանակ:

Նիտրատների քանակը 0—20 սմ շերտում անհամեմատ ավելի շատ է, քան 20—40 սմ շերտում:

Ամբողջ վեգետացիայի ընթացքում նիտրատների քանակն անհամեմատ ավելի շատ է փորձի այն վարիանտում, որտեղ գարնանը կատարվել է խոր փխրեցում (կրկնավար, չիզելացում): Ալդ օրինաչափությունը նկատվում է մեր երկու տարվա ուսումնասիրություններում: Ալդ հանգամանքը բացատրվում է միկրո-

բիւլոգիական պրոցեսների ինտենսիվութեամբ, որի հետեանքով նխորատների բանակը զգալիորեն ավելանում է խոր փխրեցրած հողում:

Նիւորատների կուտակման կորագիծը, ըստ առանձին վարիանտների, ընկնում է հետևյալ հաջորդականութեամբ՝ կրկնավար չիզելացում և փոցխում, չիզելացում և փոցխում, քարշակում:

Այն վարիանտում, որտեղ կատարված է կրկնավար և չիզելացում, ստեղծվում են բույսերի համար ազոտական սննդի ավելի նպաստավոր պայմաններ, քան մյուս վարիանտներում:

4. ՄՈՒԱԽՈՏԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Հայկական ՍՍՌ-ի բամբակացան շրջաններում ցանքերը վարակված են մեծ քանակութեամբ մոլախոտերով, որոնց թե՛ քանակային և թե՛ տեսակային կազմը պայմանավորված է նաև հողնախաղանքային մշակութային եղանակներով:

Մեր ուսումնասիրությունների ընթացքում հատուկ ուշադրություն ենք դարձրել ծլարմատավոր և կոճղարմատավոր մոլախոտերի վրա, որոնք մեծ չափով տարածված են բամբակացան շրջաններում և մեծ վնաս են պատճառում:

Մեր ուսումնասիրությունների ժամանակ հաշվի է առնվել նախաղանքային մշակութային տարբեր եղանակների ազդեցությունը մոլախոտերի դեմ պայքարելու առումով:

Հաշվառումները բոլոր վարիանտներում կատարվել են նախքան առաջին քաղհանն ու փխրեցումը:

№ 5 աղյուսակում ցույց է տրված մոլախոտերի հաշվառման տվյալների միջինը:

Աղյուսակ 5

Մոլախոտերի բանակը մեկ քառակուսի մետրում:

№ ը/կ	Վ ա ը ի ա ն տ	1941 թ.	1942 թ.
1	Բ ա ռ շ ա կ ու մ	8,4	10,8
2	Փ ո ց խ ու մ	—	12,6
3	Փխրեցում կուլտիվատորով	—	4,5
4	Չ ի զ ե լ ա ց ու մ	—	6,4
5	Կ ը կ ն ա վ ա ը	4,6	3,6
6	Կրկնավար և չիզելացում	—	1,0

Աղյուսակի տվյալները ցույց են տալիս, որ հինգերորդ (կերկնավարած) և վեցերորդ (կրկնավար+չիզելացում) վարիանտների փորձամարդերում անհամեմատ ավելի քիչ մոլախոտեր կան, քան այլ վարիանտների փորձամարդերում:

1941 թվականին Միջին Ասիայում նույնանման տվյալներ ստացել է Ուստինովիչը հողի նախաքանքային մշակութային տարբեր եղանակների փորձարկումից:

Ըստ Ուստինովիչի, նախքան ցանքը հողի մշակումը էկլոստիրպատորով և քարշակով կամ փոցխով կատարելը մոլախոտերի դեմ պայքարելու հուսալի միջոց չէ:

Ադրբեջանում էդ. Վարունցյանի փորձերից նույնպես պարզվել է, որ կրկնավարը շատ մեծ չափով օգնում է պայքարելու մոլախոտերի դեմ:

1942 թվի տվյալներից երևում է, որ կրկնավարի և չիզելի կոմբինացված օգտագործումը մոլախոտերի դեմ պայքարելու ամենաէֆեկտավոր միջոցներից մեկն է:

5. ՖԵՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԸ

Բամբակենու վրա ֆենոլոգիական դիտողություններ կատարվել են նրանց ծլման, ծաղկման և հասունացման ֆազերում:

№ 6 աղյուսակում ղետեղված են այդ դիտողությունների միջին տվյալները:

Աղյուսակ 6

Ֆենոլոգիական դիտողությունների արդյունքները:

Վ ա ռ ի ա ն տ	Օրերի թիվը ցանքից մինչև		
	ծլելը (50%)	ծաղկելը (50%)	հասունացումը (50%)
Ք ա ռ շ ա կ ու մ	8	76	125
Զ ի դ ե լ ա ց ու մ	8	73	125
Կ ր կ ն ա վ ա ը	8	73	122
Կրկնավար և չիզելացում	8	71	120

Ստացված տվյալներից պարզվում է, որ աշնանավարի դարնանային քարշակումը, համեմատած կրկնավարի հետ, ուշացնում է բամբակենու հասունացումը 3—5 օրով:

Միջին Ասիայի կենտրոնական գյուղատնտեսական մեքենաների փորձարկման կայանի գիտական աշխատակիցներ Աֆինո-գենովը և Տիրինան 1940 թվին իրենց փորձերում նկատել են ծլման և ծաղկման ֆազերի նույնպիսի ուշացում:

Մեզ մոտ ծլման ֆազի նկատմամբ այդպիսի տարբերություն չի նկատվել:

Արաբստյան դաշտավայրի պայմաններում, որ աշնան առաջին ցրտահարությամբ անհամեմատ ավելի վաղ է լինում, քան մյուս ռեսպուբլիկաների բամբակագործական շրջաններում (Միջին Ասիայում և Ադրբեջանում), մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել բամբակենու հասունացման ֆազի արագացման վրա՝ նաև հողի նախացանքային լավագույն եղանակների կիրառման միջոցով: Համաձայն մեր փորձերի՝ զարնանային կրկնավարը, նախացանքային մշակությամբ այլ եղանակների համեմատությամբ, ավելի մեծ չափով արագացնում է բամբակենու հասունացումը:

6. Բ Ե Ր Ք Ա Տ Վ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն Ը

Բամբակենու բերքատվության հաշվառումը ցույց է տրվում 7-րդ աղյուսակում:

Հողի նախացանքային մշակման տարրեր եղանակների ազդեցությունը բամբակենու բերքի վրա (ց/հ).

Աղյուսակ 7

Վ ա Ր Ի ա ն տ	1941 թ.	1942 թ.	Ներկա տարվա միջինը	
			ցենտներ հեկտարից	տատանում ցենտներ հեկտարից
Բաբշակում	25,6	23,8	24,7	—
Փոցխում	—	23,5	—	—
Փխրեցում կուլտիվատորով	—	24,4	—	—
Զիդելացում	26,0	25,2	25,6	+0,9
Կրկնավար	27,2	27,0	27,1	+2,4
Կրկնավար և չիդելացում	27,5	27,0	27,3	+2,6

Աղյուսակում բերած տվյալներն ամբողջապես համապատասխանում են ազդրոքիմիական և ազդրոֆիզիկական ուսումնասիրություններից ստացված տվյալներին: Բամբակենու համեմատաբար բարձր բերք ստացվել է այն վարիանտում, որտեղ դարնանը կատարվել է կրկնավար:

Գարնան կրկնավարից հետո չիղելի դործադրումը բերքը չի բարձրացնում:

Գարնանը հողի հասուն ժամանակ (քեշին) չիղելով կատարած խորը փխրեցումը բռնում է կրկնավարի և քարշակման միջին տեղը: Մեր երկամյա փորձերից պարզվում է, որ Հայաստանի բամբակագործական շրջաններում նախագութանիկով կատարած աշնանավարը, ծլաջրի լայն կիրառման պայմաններում, դարնանը անհրաժեշտ է կրկնավարել, որով բամբակենու բերքատվությունը բարձրանում է 2,0—3,5 ց/հ, համեմատած քարշակած վարիանտի հետ:

Ակսած 1939 թվից՝ Միջին Ասիայում հողի նախացանքային մշակութային տարբեր եղանակները փորձարկվել են 60—80 կետերում, հողի տարբեր խոնավության պայմաններում: Այդ ուսումնասիրությունները տարվել են 1. մթնոլորտային տեղումներով սակավ վայրերում, որտեղ ոռոգումն անհրաժեշտ է բամբակենու սերմերի նորմալ ծլման համար և 2. մթնոլորտային տեղումներով ապահովված վայրերում կամ այնպիսի հողերում, որտեղ ստորերկրյա ջրերը մոտ են վարելաշերտին և սերմերի նորմալ ծլման համար ոռոգումն անհրաժեշտ չէ:

Ինչպես հայտնի է Աֆինոգենովի և Տիրինայի ուսումնասիրություններից, որոնք կատարվել են մթնոլորտային տեղումներով սակավ վայրերում, քարշակած և էկստրիպատորով փխրեցրած վարիանտներում բամբակենին տալիս է 3.8 ց/հ պակաս բերք, քան կրկնավարած վարիանտում:

Ղաղախստանի բամբակագործական կայանում ուսումնասիրությունները տարվել են «զինա» հողերում: Քարշակած ու էկստրիպատորած վարիանտներում ստացվել է 11 %-ով բարձր բերք՝ կրկնավարած վարիանտի համեմատությամբ: Դրա պատճառն այն է, որ կրկնավարը նպաստում է հողի խոնավության կորստին:

Այս դեպքերում հողում եղած խոնավությունը չի բավականացնում բամբակենու սերմերի նորմալ ծլման համար, որը և բացասաբար է ազդում բամբակենու հետագա զարգացման վրա:

Հակառակ պատկեր է ստացվել Ադրբեջանի Բամբակագործական-դիտահետազոտական ինստիտուտում, որտեղ աշնանավարը դարձնանը կրկնավարելիս բերքատվությունը բարձրացել է 5—9 %-ով:

Ե Ձ Ր Ա Կ Ա Յ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

1. Կրկնավար կատարած վարիանտում խոնավության քանակն ավելի քիչ է քարշակած վարիանտի խոնավությունից, թեև այդ տարբերությունն արտահայտվում է 1—2 %-ով:

Այդ հանգամանքը կարևոր նշանակություն ունի լեռնալիք անջրդի հողերի համար, որտեղ մշակվող կուլտուրայի բերքատվությունը կախված է հողում նախօրոք կուտակված խոնավության քանակից և ոչ թե ոռոգումից:

ՀՍՍՌ բամբակագործական շրջաններում, որտեղ արաթի վրա կատարվող ցանքը լայն արտադրական բնույթ չի ստացել, նախքան ցանքը հողի մեջ կուտակված խոնավությունը վճռական նշանակություն չի կարող ունենալ:

2. Նախացանքային մշակության տարբեր եղանակները, այն է քարշակումը, չիզեղացումը, կրկնավարը հողի ստրուկտուրայի փոփոխությունների վրա ազդելու տեսակետից զգալի տարբերություն չեն տալիս:

3. Վեգետացիայի ընթացքում նիտրատների քանակը հողում շատ է դարձանը խորը կրկնավարած վարիանտում, որովհետև այդ դեպքում միկրոբիոլոգիական պրոցեսներն ընթանում են լավագույն պայմաններում, որի շնորհիվ բամբակենու համար ազոտային աննդի ավելի բարենպաստ միջավայր է ստեղծվում:

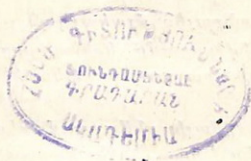
4. Մոլախոտերի դեմ հաջող պայքարելու միջոցառումներից մեկն էլ աշնանավարի դարձանային խոր կրկնավարն է, որի դեպքում մոլախոտերի քանակը հասնում է մինիմումի:

5. Արարատյան դաշտավայրի հողակլիմայական պայմաններում, համեմատած քարշակած վարիանտի հետ, խոր կրկնա-



վարած վարիանտում բամբակենու հասունացումը տեղի է ունենում 3—5 օր ավելի շուտ:

Ծ. Հայաստանի բամբակագործական շրջաններում նախագութանիկով աշնանը վարած հողերում, ծլաջրի լայն կիրառման պայմաններում, դարնանը անհրաժեշտ է կատարել խոր կրկնավար, որը, համեմատած քարշակած վարիանտի հետ, բամբակենու բերքատվությունը բարձրացնում է 2,0—3,5 ց/հ: Կրկնավար ստացած հողերում չիզելացումը բերքի բարձրացմանը չի նպաստում:



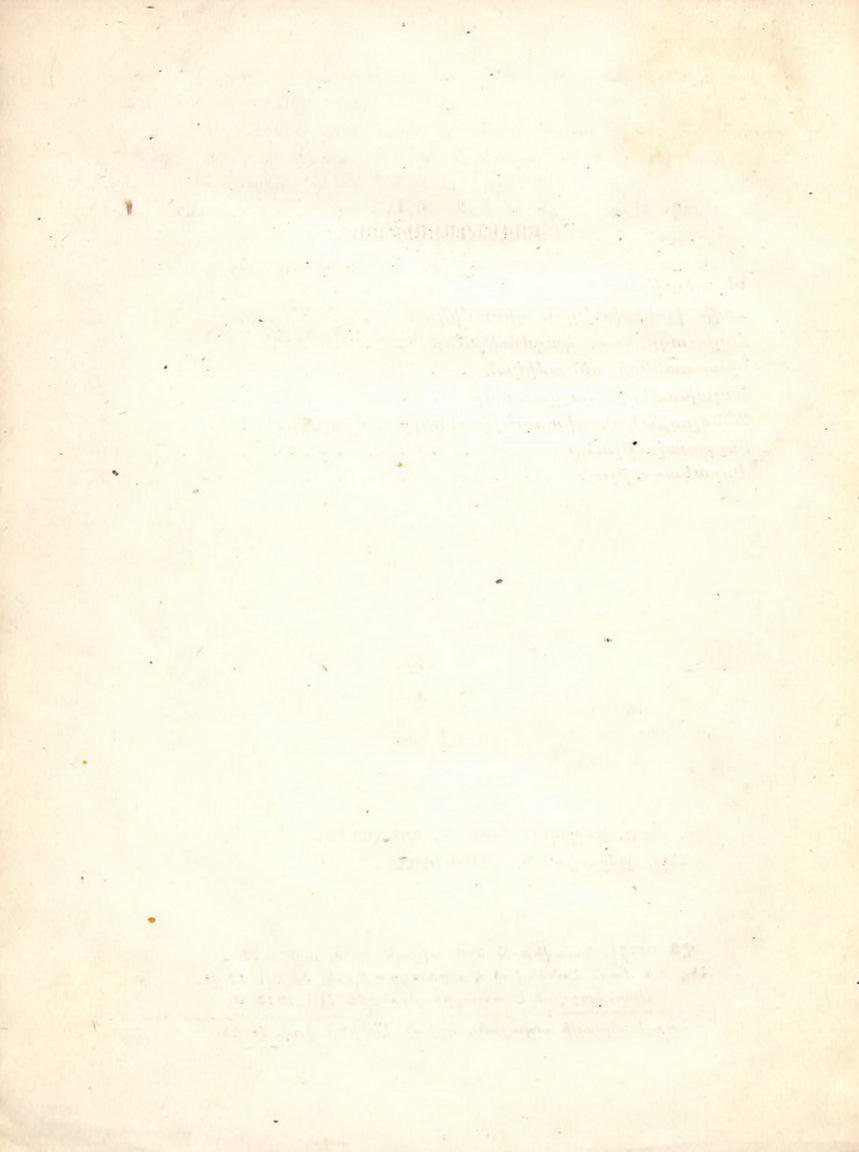
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	3
Հոդի խոնավությունը դինամիկան	4
Հոդի ազդեցությունը կազմությունը	6
Նիտրատների դինամիկան	7
Մոլախոտների հաշվառումը	9
Ֆենոլոգիական դիտողությունների տվյալները	10
Բերքատվությունը	11
Եզրակացություն	13

Պատ. խմբագիր՝ Պրոֆ. Գ. ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Տեխ. խմբագիր՝ Ի. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՎՖ 04961. Պատվեր № 376 ախրած 2000, տպ. 0,75 մ.
Հեղ 0,5 մամ. Հանձնված է արտադրության 23/VII 47 թ.
Ստորագրված է տպագրության 20/VIII 1947 թ.

Հայպետհրատի տպարան, Երևան Լենինի փող. № 65



ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.



FL0009235

43

9572 50 400.

A $\frac{5}{17693}$

17693